

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT

Grund- og nærhedsnotat om forslag til 6. ændring af direktiv 2004/37/EF (CMR-direktivet)

24. september 2025

J.nr. 2025-1525

KOM-nr. (2025) 418

Nyt notat

1. Resumé

Kommissionen har fremsat forslag til en sjette ændring af direktiv 2004/37/EF om beskyttelse af arbejdstagerne mod kræftfremkaldende stoffer, mutagener og reproduktionstoksiske stoffer på arbejdspladsen (CMR-direktivet).

Ændringen vil medføre fastsættelse af EU-grænseværdier for stoffet 1,4-dioxan og de to stofgrupper PAH-forbindelser samt cobalt og dets uorganiske forbindelser. Derudover foreslår Kommissionen, at arbejde, som kan medføre udsættelse for røg fra svejseprocesser, omfattes af direktivet – konkret ved, at det føjes til direktivets liste over kræftfremkaldende stoffer, blandinger og processer.

Formålet med forslaget er at forbedre beskyttelsen af arbejdstagerne mod sygdomme relateret til udsættelse for kræftfremkaldende stoffer, mutagener og reproduktionstoksiske stoffer på arbejdspladsen. Herudover bidrager forslaget til at skabe mere lige konkurrencevilkår for virksomhederne i EU.

Forslaget vil i Danmark betyde, at den eksisterende danske grænseværdi for 1,4-dioxan skal skærpes, at der fastsættes en biologisk grænseværdi for stoffet, og at der skal indføres en dansk grænseværdi for blandinger med polycykliske aromatiske kulbrinter (PAH-forbindelser), som tager udgangspunkt i en anden målemetode for disse stoffer. Grænseværdien for cobalt og dets uorganiske forbindelser vil forblive uændret, om end der skal ske en mindre teknisk præcisering.

Forslaget vurderes ikke at medføre statsfinansielle eller samfundsøkonomiske konsekvenser, ligesom administrative konsekvenser for erhvervslivet vurderes at være begrænsede, da der alene er tale om en mindre forøgelse af beskyttelsesniveauet i Danmark.

Regeringen finder, at der med forslaget tages endnu et skridt i retning af at sikre bedre beskyttelse af arbejdstagere i hele EU og mere lige konkurrencevilkår for virksomheder. Regeringen kan på den baggrund støtte forslaget.

2. Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2025) 418 fremsat forslag til ændring af direktiv 2004/37/EF om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at blive eksponeret for kræftfremkaldende stoffer, mutagener eller reproduktionstoksiske stoffer. Af forslagens tilhørende konsekvensanalyse fremgår blandt andet, at:

- Udsættelse af arbejdstagerne for kræftfremkaldende stoffer udgør en væsentlig byrde i form af udgifter til behandling af erhvervssygdomme, og at omkring 80.000 arbejdsbetingede årlige dødsfald i EU skyldes udsættelse for kræftfremkaldende stoffer.
- Forslaget er estimeret til at kunne hindre 1676 tilfælde af lungekræft over 40 år i hele EU og derudover 18912 tilfælde af en række andre lidelser, herunder luftvejslidelser og skader på lever og nyrer.

I direktiv 2004/37/EF fastsættes grænseværdier for ansattes udsættelse for kræftfremkaldende stoffer, mutagener og reproduktionstoksiske stoffer. Der fastsættes ligeledes krav til de foranstaltninger, arbejdsgiver skal iværksætte for at sikre, at de ansatte ikke udsættes for stofferne. Arbejdsgiver har således pligt til at erstatte det farlige stof med noget, som er ufarligt eller mindre farligt. Hvis dette ikke er muligt, skal medarbejderens udsættelse for det farlige stof fjernes eller begrænses mest muligt ved brug af tekniske foranstaltninger eller organisatoriske foranstaltninger (dvs. gennem selve tilrettelæggelsen af arbejdet). Brug af personlige værnemidler bør altid være den sidste løsning.

Forslaget er det 6. ændringsdirektiv i den kontinuerlige revisionsproces af CMR-direktivet, som er en af hovedopgaverne i EU's indsats for at fremme sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen i perioden 2021-2027.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 153(2)(b), som har til formål at forbedre arbejdstagernes sikkerhed og sundhed.

Kommissionens forslag fremsættes på baggrund af indstillinger fra Kommissionens rådgivende trepartsudvalg for sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, som blandt andet bygger på det europæiske kemikalieagenturs videnskabelige komité for risikovurdering (RAC) om det sundhedsvidenskabelige grundlag for grænseværdierne og for udsættelse for røg fra svejseprocesser.

Forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet og Rådet ved den almindelige lovgivningsprocedure.

3. Formål og indhold

Forslaget har til formål at forbedre klarhed og håndhævelse og derved sikre bedre risikohåndtering og beskyttelse på arbejdspladserne. Forslaget skal desuden bidrage til at sikre ens konkurrencevilkår inden for EU, blandt andet ved at mindske kompleksiteten og den administrative byrde for virksomheder, der opererer på tværs af medlemslande. Endelig sparer det ressourcer, da medlemslande ikke selv behøver at gennemføre omfattende videnskabelige vurderinger.

Der henvises derfor til, at der i direktiv 2004/37/EF om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at blive eksponeret for kræftfremkaldende stoffer, mutagener eller reproduktionstoksiske stoffer fastsættes minimumsregler for at opnå denne beskyttelse, herunder ved fastsættelse af grænseværdier, og at disse grænseværdier skal revideres, når der er videnskabelig basis herfor.

Forslaget forventes at medføre en mindre forøgelse af beskyttelsesniveauet i Danmark.

Forslaget indebærer, at der fastsættes grænseværdier for luftforurening i arbejdsmiljøluften for stoffet *1,4-dioxan* og de to stofgrupper *PAH-forbindelser* og *cobalt og dets uorganiske forbindelser*. Da *1,4-dioxan* i kroppen omdannes til stoffet 2-hydroxyethoxy eddikesyre (HEAA), foreslås der endvidere indførsel af en biologisk grænseværdi for indholdet heraf i ansattes urin. Endelig foreslås det, at arbejde som kan medføre udsættelse for røg fra svejseprocesser bliver omfattet af direktivet ved at føje det til direktivets liste over kræftfremkaldende stoffer, blandinger og processer.

1,4-dioxan anvendes som opløsningsmiddel i den kemiske industri og i laboratorier. Anvendelsen af stoffet i Danmark er begrænset til få virksomheder og er væsentligt lavere end i andre EU-lande med en større kemisk industri.

Cobalt og dets uorganiske forbindelser anvendes i magneter, katalysatorer, hårdmetallegeringer og genopladelige batterier. Stofferne forekommer udbredt i forbindelse med metalforarbejdning, kemisk industri, fremstilling af og arbejde med bilbatterier. Cobalt- og cobaltforbindelser kan derfor forekomme på mange arbejdspladser i Danmark.

PAH-forbindelser dannes ved forbrændingsprocesser og forekommer i fossile brændsler (kul og olie) samt i slagter, røg og udstødningsgasser fra industrielle processer og maskiner. Udsættelse for *PAH-forbindelser* kan forekomme hos fx asfaltarbejdere, kulkasarbejdere, fiskere (kultjære på net), grafitelektrodearbejdere, mekanikere (bil- og dieselmotorer).

Arbejde som kan medføre udsættelse for røg fra svejseprocesser forekommer i mange sammenhænge, hvor der svejses.

Grænseværdierne for de tre stoffer/stofgrupper er som udgangspunkt fastsat ud fra et helbredsfragligt grundlag udarbejdet af det europæiske kemikalieagenturs videnskabelige komite for risikovurdering (RAC). Der er ved brug af overgangsbestemmelser for grænseværdiernes ikrafttræden taget hensyn til tekniske og økonomiske forhold i særligt udsatte brancher. Forslaget om at omfatte arbejde som kan medføre udsættelse for røg fra svejseprocesser bygger også på en videnskabelig vurdering fra RAC.

Det samlede forslag vurderes over en 40-årig periode at kunne forhindre 1.676 tilfælde af lungecancer og 18.912 andre sygdomme i EU (bl.a. sygdomme i luftveje, lever og nyrer). Denne vurdering beror på et skøn og er derfor behæftet med usikkerhed.

Det bemærkes desuden, at forslaget også indeholder en ændring fsva. visse kviksølvforbindelser, hvorved betegnelsen for stoffet ændres. Der er tale om en rent teknisk ændring, som ingen betydning har for, hvordan udsættelse for kviksølvforbindelser er reguleret i direktivet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet og Rådet ved den almindelige lovgivningsprocedure. Europa-Parlamentet har endnu ikke vedtaget sin betænkning til Kommissionens forslag.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen argumenterer for nærhedsprincippet overholdelse ved, at formålet med direktivet er at forbedre leve- og arbejdsforholdene, herunder at beskytte arbejdstagerne mod den specielle risiko der følger af udsættelse for kræftfremkaldende stoffer.

Det fremhæves desuden, at forskellige beskyttelsesniveauer internt i EU kan have indvirkning på konkurrenceevnen landene imellem. Kommissionen henviser derfor til, at forslaget bidrager til en ensartet beskyttelse og dermed mere lige konkurrencevilkår, når der reguleres på EU-niveau.

Regeringen er enig i Kommissionens vurdering.

6. Gældende dansk ret

I den danske arbejdsmiljølovgivning har der siden 1975 været regulering om forebyggelse af udsættelse for kræftfremkaldende stoffer. Lovgivningen er over årene blevet udbygget, herunder ved implementering af det oprindelige EU-kræftdirektiv fra 1990.

Reglerne indeholder mange forskellige virkemidler, som bidrager til at beskytte ansatte i forhold til kemiske stoffer og materialer. Et væsentligt generelt element i lovgivningen er det generelle krav om, at unødigt udsættelse for farlige stoffer og materialer skal undgås. Det betyder, at virksomhederne ved anvendelse af substitution, tekniske og organisatoriske forebyggelsestiltag skal reducere ansattes udsættelse for farlige stoffer, og at virksomhederne skal sikre, at der anvendes egnede personlige værnemidler, hvis de ansatte fortsat har risiko for at blive udsat.

Reglerne giver mulighed for at sikre fokus på konkrete stoffer eller arbejdsprocesser. Det kan bl.a. ske ved fastsættelse af grænseværdier for stoffer og materialer i Arbejdstilsynets bekendtgørelse om grænseværdier for stoffer og materialer (kemiske agenser) i arbejdsmiljøet og ved at angive, at konkrete arbejdsprocesser skal være omfattet af Arbejdstilsynets bekendtgørelse om foranstaltninger til forebyggelse af risikoen ved arbejde med kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionsstoksiske stoffer (kræftbekendtgørelsen).

Der er på den baggrund fastsat grænseværdier i Danmark for stoffet *1,4-dioxan* og stofgruppen *cobalt og dets uorganiske forbindelser*. Der er også en grænseværdi for stofgruppen *PAH-forbindelser*, men den tager udgangspunkt i en anden måle-

metode for PAH-forbindelser og er derfor ikke direkte sammenlignelig med forslaget grænseværdi for PAH-forbindelser. Endelig er mange stoffer, som indgår i *PAH-forbindelser*, allerede omfattet af reglerne om udsættelse for kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionstoksiske stoffer.

Arbejde som indebærer udsættelse for røg fra metalsvejsning fremgår af kræftbekendtgørelsens liste over arbejdsprocesser og er derfor omfattet af reglerne om udsættelse for kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionstoksiske stoffer i Danmark.

7. Konsekvenser

Lovmæssige konsekvenser:

Forslaget vil kræve en ændring af Arbejdstilsynets bekendtgørelse om grænseværdier for stoffer og materialer (kemiske agenser) i arbejdsmiljøet.

Konkret betyder direktivændringerne, at:

- Den danske grænseværdi for *1,4-dioxan* skal skærpes fem gange,
- Der skal indføres en biologisk grænseværdi for *1,4-dioxan*'s omdannelsesprodukt 2-hydroxyethoxy eddikesyre (HEAA) i urin,
- Den foreslåede grænseværdi for *PAH-forbindelser* skal indføres i Danmark, og
- Den danske grænseværdi for *cobalt* og *og dets uorganiske forbindelser* ikke skal ændres, men at den skal angives på basis af henholdsvis den respirable og den inhalerbare mængde i luften, og at det anmærkes, at stofferne er hud- og luftvejssensibiliserende.

Ændringerne forventes gennemført efter normal procedure senest to år efter direktivets ikrafttræden.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser:

Selvom de stoffer og processer, som forslaget regulerer, er relevante ift. danske arbejdspladser, vurderes de nugældende danske regler at indebære, at forslaget ikke medfører væsentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet. Det skyldes dels, at der er tale om relativt små ændringer af grænseværdierne, og dels at grænseværdierne blot er supplement til den øvrige arbejdsmiljølovgivning for kemikalier, som indebærer et generelt krav om at undgå unødigt udsættelse for de tre stoffer, som indgår i forslaget.

Det kan dog ikke udelukkes, at forslaget kan betyde mindre omkostninger for enkelte virksomheder, hvor der er risiko for udsættelse for *1,4-dioxan* eller de to stofgrupper *PAH-forbindelser* og *cobalt* og *dets uorganiske forbindelser*. Det kan fx dreje sig om omkostninger til evt. kontrolmålinger, ombygninger og øget ventilation m.m.

8. Høring

Forslaget er den 25. august 2025 sendt i høring i EU-Specialudvalget for Arbejdsmarkedet og Sociale Forhold. Der er modtaget høringsvar fra FH, DA og Ledernes Hovedorganisation.

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH)

FH støtter ændringsforslagene, der bl.a. vil medføre fastsættelse af grænseværdier for kobolt og uorganiske koboltforbindelser, ligesom svejserøg foreslås inddraget i anvendelsesområdet for direktivet.

Dansk Arbejdsgiverforening (DA)

DA opfordrer på det kraftigste til at fastholde Kommissionens ændringsforslag, da forslaget er et velafstemt kompromis sikret gennem trepartsdrøftelser i Det Rådgivende Udvalg for Sikkerhed og Sundhed på Arbejdspladsens arbejdsgruppe for Kemi.

Forslaget styrker de ansattes sikkerhed og sundhed og giver samtidig virksomhederne en realistisk ramme at arbejde inden for. Derudover vil forslaget i sin helhed, og ved fastholdelse af de foreslåede grænseværdier og overgangsbestemmelser, bidrage til en byrdereduktion og styrkelse af konkurrenceevnen.

DA bemærker særligt grænseværdier for kobolt og dets uorganiske forbindelser. Kobolt og dets uorganiske forbindelser er uundværligt i bl.a. batteriproduktion. En fastholdelse af forslagens seksårige overgangsperiode er derfor afgørende, da en efterlevelse af kravene ellers kan blive urealistisk, særligt for SMV'er, og kan køre til produktionsstop og tab af arbejdspladser i en række afgørende industrier.

Ledernes Hovedorganisation

Ledernes Hovedorganisation støtter forslaget i sin nuværende form.

Dette sker i anerkendelse af den løbende revisionsproces, som bygger på bidrag fra videnskabsfolk i Det Europæiske Kemikalieagenturs (ECHA) Udvalg for Risikovurderings (RAC), medlemsstaterne samt arbejdsmarkedets parter, repræsenteret i Det Rådgivende Udvalg for Sikkerhed og Sundhed på Arbejdspladsen. Denne proces sikrer, at relevante hensyn er nøje afvejet.

Forslaget styrker rammerne for arbejdstagernes sikkerhed og sundhed og giver samtidig virksomhederne mulighed for en realistisk og effektiv implementering.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ventes at være bred opbakning til forslaget blandt EU's medlemslande.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er generelt positivt indstillet over for forslaget.

Regeringen finder, at der med forslaget tages et vigtigt skridt i den rigtige retning i forhold til at forebygge kræft og andre lidelser forårsaget af udsættelse for farlige stoffer på arbejdspladsen. Forslaget vil fremme arbejdstagernes sikkerhed og sundhed gennem hele deres arbejdsliv og bidrage til mere lige vilkår for virksomhederne i EU.

Forslaget er således med til at sikre et højere beskyttelsesniveau på tværs af EU til gavn for arbejdstagere, virksomheder og det danske samfund som helhed.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.